

*Добкіна К. Р.,**кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету**Державного університету інфраструктури та технологій*

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ УЧАСТІ ПРОКУРАТУРИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЗА РАДЯНСЬКИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Анотація. Наукова стаття присвячена дослідженню історико-правових аспектів участі прокуратури в цивільному судочинстві за радянським процесуальним законодавством. За результатами проведення комплексного доктринального аналізу досліджуваного періоду авторкою запропоновано періодизацію становлення радянської прокуратури як учасника цивільного судочинства розподілити на три етапи: 1922–1924 рр.; 1924–1933 рр.; 1933–1962 рр. Доведено, що саме третій етап є найбільш тривалий і знаменний тим, що прийнято конституційні акти всіх союзних республік, основи законодавства про цивільне судочинство, якісно нове законодавство щодо функціонування прокуратури. Окрім того, Цивільно-процесуальний кодекс УСРР 1924 року діяв аж до 1964 року, але в тій частині, що не суперечила Основам цивільного судочинства Союзу РСР і союзних республік.

Авторкою встановлено, що на основі Конституції СРСР 1936 року мало розпочатися оновлення українського законодавства, зокрема в галузі судоустрою, судочинства і прокурорського нагляду. Якщо в післявоєнний період органи прокуратури здійснювали прокурорський нагляд за законами щодо дотримання режиму економії, правильним витрачанням матеріалів і засобів, спрямованих на відновлення зруйнованої промисловості й сільського господарства, то в період проведення державницьких реформ роль прокуратури видозмінилася у здійсненні нагляду в цивільних справах щодо боротьби зі спекуляцією, хабарництвом, розкраданням державного майна, а також щодо порушень громадського порядку, утисків і порушень прав громадян, насамперед соціально-економічних і шлюбно-сімейних.

З 1 травня 1962 року набули чинності Основи цивільного судочинства Союзу РСР і союзних республік, які зобов'язували прокурора на всіх стадіях цивільного судочинства своєчасно вживати заходи з метою усунення будь-яких порушень закону, від кого б ці порушення не виходили. При цьому наглядова діяльність прокурора поширювалася на всі стадії цивільного процесу – від порушення справи до виконання судових рішень.

Ключові слова: цивільне судочинство, учасники цивільного судочинства, органи державної влади, органи прокуратури, радянське законодавство, УСРР.

Постановка проблеми. Перехідний період, безумовно, – найважче випробування як для суспільства загалом, так і для кожного громадянина. В Україні цей період характеризується прийняттям різних нормативно-правових актів, упровадженням новітніх аспектів державного управління, реформуванням соціальної системи. У зв'язку з цим актуальним є питання розбудови і правоохоронних органів, і суддівського корпусу, а

також реформування нормативно-правових моделей їх функціонування. Питання здійснення правосуддя особливо в цивільних справах завжди цікавили науковців. Водночас інститут участі державних органів у процесі здійснення правосуддя є досить дискусійним, особливо в аспекті участі органів прокуратури. У пошуку аргументів учасники дискусії звертаються до історії радянського періоду функціонування української державності, оскільки саме цей період характеризувався як позитивними, так і негативними рисами втручання органів прокуратури в цивільне судочинство, здійснюваного унаслідок виконання як контрольно-наглядових функцій, так і закріплюваних повноважень і компетенцій.

Фундаментальні наукові дослідження, присвячені проблемам участі в цивільному судочинстві органів прокуратури, відображено в роботах І.Й. Бойка, В.С. Кульчицького, В.В. Росіхіна, Б.Й. Тищика та інших учених, але теоретико-прикладні аспекти за радянським процесуальним законодавством, на жаль, не знайшли свого доктринального висвітлення.

Метою статті є дослідження історико-правових аспектів участі прокуратури в цивільному судочинстві за радянським процесуальним законодавством.

Виклад основного матеріалу дослідження. У перші роки становлення радянської системи державного управління контрольно-наглядові функції за дотриманням законності розподілялися між такими органами, як Рада народних комісарів, робітничо-селянська інспекція тощо. Зміцнення держави, розвиток громадянського суспільства, вступ нової економічної політики спонукали до вдосконалення і створення найбільш оптимальних органів державної влади, державного управління, інших владних структур, здатних активно функціонувати на благо держави.

Власне, саме в цей період і починає створюватися прокуратура як орган, головним завданням якого є нагляд за дотриманням законності, простіше кажучи, щоб жодне рішення місцевої влади не суперечило закону. Влада розглядала прокуратуру як жорсткий орган, функції якого могли виконуватися новим державним апаратом або й без такого. Але рівноцінної заміни дореволюційної радянської прокуратури на новий лад не було майже до 1922 року, що цілком логічно, адже дореволюційна прокуратура вважалася організаційним доповненням слідчих і судових органів. Новий радянський лад у частині функціональних обов'язків прокуратури не міг обмежуватися лише наглядом за розслідуванням і підтриманням державного обвинувачення в суді, що пов'язано насамперед із державно-політичними перетвореннями й істотним зміцненням суспільної думки [1, с. 13–14].

Різними нормативно-правовими актами досліджуваного періоду владою здійснювалися спроби перекладання окремих функцій прокуратури на новостворені державні органи, але жоден із них не міг уособлювати повною мірою функціонування прокуратури.

Радянська прокуратура створена 28.05.1922, коли М.І. Калінін як представник ВЦВК підписав прийняте цим органом Положення про прокурорський нагляд. Зі змісту Положення випливало, що прокуратура створювалася з метою здійснення нагляду за дотриманням законності й в інтересах правильної боротьби за злочинність. Однак аналіз цього Положення дає змогу зробити висновок, що питання нагляду за судовими органами або участі в цивільному судочинстві не згадувалося. Загалом прокуратура отримала у свою правомочність здійснення загального нагляду, тобто нагляду за діяльністю органів, що здійснюють слідство, підтримання державного обвинувачення в суді, а також нагляду за особами, які перебувають під вартою [2]. Відлунням сукупності повноважень дореволюційної прокуратури було отримання за Положенням про судоустрій УСРР правомочностей щодо порушення в дисциплінарному порядку проваджень щодо всіх без винятку службових і посадових осіб, у тому числі судових органів.

Становлення Радянської влади здійснювалося у важких умовах громадянської війни, а тому основний акцент у роботі прокуратури ставився саме на керівництво слідством та участь прокурора як державного обвинувачення. Унаслідок цього прокурорський нагляд у цивільних справах не передбачався в перших законодавчих актах щодо прокурорського нагляду. Але Цивільно-процесуальним кодексом, прийнятим у 1924 році, органам прокуратури надавалося значно більше повноважень у сфері судового нагляду в цивільних справах [3].

Закріплення в Цивільно-процесуальному кодексі 1924 року положення щодо участі прокурора в цивільних справах забезпечило подальший вплив на розвиток законодавства про судоустрій і систему прокуратури, в тому числі щодо здійснення судового нагляду по цивільних справах. Так, Основи судоустрою від 20.10.1924 закріплювали за прокуратурою нагляд за законністю судової діяльності в тому числі в цивільних справах, адже органи прокуратури отримали право опротестовувати в касаційному й наглядовому порядку всі прийняті судами рішення, вироки, ухвали [4].

Положення про судоустрій від 1926 року до переліку основних функцій прокуратури зараховувало й участь органів прокуратури в цивільному судочинстві з метою захисту інтересів держави і трудящих. Відповідно до вищезгаданих нормативних актів, прокуратура створювалася як структурний елемент Народного комісаріату юстиції, що свідчить про відносну централізацію органів прокуратури. Вирішення основоположних завдань прокуратури щодо забезпечення законності вимагало закріплення та реалізації таких принципів, як єдність, централізація, незалежність від місцевих органів влади й управління.

У період 1924–1933 рр. простежується своєрідний етап функціонування прокуратури, адже саме в цей період на рівні з прокуратурами союзних республік організована Прокуратура Верховного Суду СРСР, яка входила в систему центральних органів і безпосередньо була підзвітною та підконтрольною ЦВК СРСР і його Президії. Прокуратури ж союзних республік були республіканськими органами й підпорядковувалися виконавчим комітетам республік, у рамках своєї діяльності

прокурори не мали права виходити за рамки своїх республіканських повноважень, унаслідок чого не могли здійснювати нагляд за діяльністю союзних організацій, які створені одразу після утворення СРСР. Саме за таких обставин і виникла необхідність нагляду за законністю діяльності наркоматів та інших центральних союзних органів, за точним і неухильним дотриманням усеосоюзних законів на території союзних республік і за відповідністю республіканських законів усеагальним.

Унаслідок цього засновано Верховний суд СРСР і Прокуратуру Верховного суду, окрім того, у Конституції СРСР закріплювалося, що з метою утвердження революційної законності на території Союзу РСР при ЦВК створюється Верховний суд. До компетенції Верховного суду належали такі повноваження, як розгляд кримінальних і цивільних справ особливого значення, що стосувалися прав та інтересів декількох союзних республік, військового командування, вищих посадових чи службових осіб, а також інших справ, окремо визначених деякими актами. До компетенції Прокуратури Верховного суду належали повноваження щодо керівництва слідством і підтримки державного обвинувачення по кримінальних справах, підсудних Верховному суду. Ці державні органи виконували також функції конституційного нагляду, зокрема щодо надання рішень стосовно законності з погляду конституційних норм, постанов і рішень республік. Прокурор Верховного суду займав своєрідне становище в загальній державній системі – це не був прокурор СРСР, оскільки прокурори союзних республік йому не підпорядковувалися, але це не був і прокурор при Верховному суді, адже його наглядова діяльність не була обмежена лише колом справ, які входили до компетенції суду, а отже, це була самостійна, незалежна посада на конституційному рівні.

Відсутність безпосереднього підпорядкування прокуратури союзних республік Прокурору Верховного суду не могла гарантувати реалізації наглядової діяльності на високому рівні, тому досить гостро відчувалася потреба організаційно-оперативного об'єднання всіх органів прокуратури в єдину систему.

Становище докорінно змінилося з прийняттям у 1933 році постанови «Про створення Прокуратури СРСР», яка передбачала наділення прокуратури повноваженнями щодо здійснення всезагального нагляду, в тому числі й за судовими органами з метою правильного й однакового застосування законодавчих актів. Саме цим законодавчим актом завершився майже чотирнадцятирічний процес централізації органів прокуратури [5].

Отже, період становлення радянської прокуратури як учасників цивільного судочинства можна розподілити на три етапи: 1) 1922–1924 рр. – органи прокуратури діяли лише в межах союзних республік, будучи підконтрольними та підзвітними центральним виконавчим комітетам республік, вирішували питання щодо здійснення загального нагляду в кримінальних справах. Саме в період цього етапу перший кодифікований цивільно-процесуальний нормативно-правовий акт – Цивільно-процесуальний кодекс УСРР 1924 року – передбачав участь прокурора в цивільному процесі; 2) 1924–1933 рр. – створення Верховного суду СРСР і Прокуратури Верховного суду СРСР як державних органів, правомочних здійснювати не лише загальний нагляд, а й конституційний. Цей етап характеризується прийняттям Конституції УРСР, яка стала фундаментальною базою функціонування як судової системи, так і прокуратури; 3) 1933–1962 рр. – створення єдиної системи функціонування органів прокуратури та наділення функціями нагляду за всіма

без винятку державними органами, в тому числі судовими, з можливістю винесення протесту чи призупинення виконання будь-якого рішення. Цей період є найбільш тривалий і знаменний тим, що прийняті конституційні акти всіх союзних республік, основи законодавства про цивільне судочинство, якісно нове законодавство щодо функціонування прокуратури. Окрім того, Цивільно-процесуальний кодекс УСРР 1924 року діяв аж до 1964 року, але в тій частині, що не суперечила Основам цивільного судочинства Союзу РСР і союзних республік.

Цивільно-процесуальний кодекс УСРР 1924 року конкретизував права й обов'язки прокурора в цивільному процесі та закріплював, що прокурор вправі як розпочати справу, так і вступити в справу на будь-якій стадії процесу, якщо, на його думку, цього вимагає охорона інтересів держави або трудящих мас. Право прокурора вступити у справу шляхом пред'явлення позову до порушника закону в інтересах окремих працівників і їхніх організацій було новим інститутом судочинства й мало велике принципове значення. Прокурори виконували свої обов'язки щодо пред'явлення позовів особливо в тих випадках, коли слабша сторона в цивільних спорах (батраки, робочі, матері тощо) з тих чи інших причин не могли самостійно реалізувати право на пред'явлення позову або не мали можливості звернутися до суду за допомогою. В окремих статтях цивільно-процесуального законодавства закріплювалися права та гарантії діяльності прокурора в цивільній справі, останній мав право знайомитися з матеріалами справи, робити з нього виписки, отримувати копії документів, листів тощо. Питання щодо залучення до участі у справі представника прокуратури вирішувалося судом, який виносив з приводу цього питання окреме рішення, де вказував про необхідність участі прокурора саме в конкретній цивільній справі [6, с. 32].

Нагляд за законністю у сфері цивільних справ здійснював прокурор у процесуальній формі як один із учасників цивільного процесу. У зв'язку з цим видавалося необхідним визначити місце, яке посідав прокурор у процесі, його права й обов'язки, його взаємини з іншими учасниками цивільного судочинства. З аналізу чинного законодавства, яке визначало мету вступу прокурора в цивільну справу, його права й обов'язки в цивільному процесі, впливає той факт, що права позивача та відповідача, а також їхні цілі не збігалися з цілями і правами прокурора, передусім простежується неоднакова зацікавленість сторін і прокурора в результаті судового процесу. Прокурор, беручи участь у цивільному процесі як представник держави, не мав у справі, що розглядається, особистої матеріальної зацікавленості, адже брав участь у процесі не для захисту свого суб'єктивного права, а для захисту інтересів держави або громадських організацій чи прав окремих громадян. Так, відмова прокурора від пред'явленого ним цивільного позову не позбавляла сторону, в інтересах якої відкривалося провадження, в подальшому підтримувати позов самостійно. На відміну від сторін, прокурор не мав права укласти мирову угоду, відкласти або припинити виконання рішення суду, а зустрічний позов міг бути пред'явлений відповідачем тільки до позивача, в інтересах якого прокурором пред'явлено позов, але не до самого прокурора. Окрім того, низка цивільно-процесуальних норм досить докладно закріплювала права й обов'язки прокурора: прокурор не повинен був забезпечувати відшкодування можливих збитків відповідача; не підлягав матеріальній відповідальності в частині відшкодування збитків, завданих пред'явленням позову, не підлягав обов'язковій явці до суду тощо.

Практична діяльність прокуратури у сфері забезпечення нагляду в цивільних справах здійснювалася в процесуальних формах: шляхом вступу в процес і шляхом пред'явлення позовної заяви. Органи прокуратури могли вступити в цивільний процес на будь-якій стадії незалежно від участі у справі. Він міг порушити цивільну справу також на будь-якій стадії: в суді першої інстанції – шляхом пред'явлення позову або пред'явлення відповідної заяви у справах, що виникли з адміністративно-правових відносин чи в справах окремого провадження; у суді другої інстанції – шляхом винесення касаційного чи окремого протесту незалежно від участі в цивільній справі; у наглядовій інстанції – шляхом винесення протесту уповноваженими прокурорами; на стадії перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами – шляхом пред'явлення заяви до суду щодо рішення чи постанови, яке (яка) підлягає перегляду; у виконавчому провадженні – шляхом пред'явлення виконавчого листа у справах, порушених прокурором, а також опротестування незаконних дій судових виконавців [5].

Правовою підставою вступу прокурора в цивільну справу, розпочату сторонами, була необхідність у захисті інтересів держави або трудящих мас, що визначав самостійно прокурор на підстав свого внутрішнього переконання. Окрім того, участь прокурора в цивільному процесі була обов'язковою, якщо в результаті цивільної справи є заінтересована державна установа або підприємство, які не беруть участі в справі. У таких випадках суд був зобов'язаний повідомити прокуратуру про суть справи, яка знаходиться в його провадженні.

Як і сторона по справі, прокурор користувався такими процесуальними правами: подавати докази по справі, брати участь у допиті свідків, сторін, третіх осіб та експертів, брати участь в огляді й оцінюванні будь-яких доказів, заявляти клопотання. Крім того, прокурору було надано право давати висновки з усіх питань, які виникають у процесі розгляду справи в суді. У висновку, що подається в цивільному процесі, прокурор на основі норм закону з урахуванням матеріалів справи й інших даних, установлених у процесі судового розгляду, робив висновки та викладав суду свою думку про те, як потрібно вирішити спір. Висновок надавався після виступу сторін, а в разі порушення справи в суді першої інстанції чи винесення протесту прокурор виступав першим.

У суді другої чи наглядової інстанції прокурор займав особливе процесуальне становище й виступав лише як представник органу державного нагляду за законністю, тобто, по суті, як представник держави. Даючи висновок, прокурор не був пов'язаний межами вимог і заперечень сторін, що простежувалося в тому, що прокурор міг, виходячи з обставин справи й вимог закону, заявляти клопотання про задоволення позову в більшому або меншому розмірі, ніж просить позивач, або про відмову в позові. Але, беручи участь у процесі під час розгляду громадських спорів, прокурор не мав права відмовитися від дачі висновків по справі за мотивами неясності обставин справи або неповноти законодавчих актів. Висновок прокурора в цивільних справах у суді першої чи касаційної інстанції міг бути викладений в усній формі, проте допускалося й подання письмового висновку з проханням долучити його до матеріалів справи. Це варто визнати цілком доцільним, тому що в протоколі судового засідання не завжди правильно й вичерпно фіксувалися обставини, на які посилався прокурор, а наявність письмового висновку в справі давало змогу виключити різні неточності чи можливі підтасовки матеріалів справи [5].

Цивільно-процесуальне законодавство не встановлювало переліку цивільних справ, у яких прокурор зобов'язаний був брати участь шляхом порушення справи або вступу в процес для дачі висновку, винятком були справи щодо невиклати аліментів, які передбачали, що прокурор, який отримав заяву або матеріал про невиклату аліментів, був зобов'язаний пред'являти позов про стягнення з батьків коштів на утримання дітей.

Однак періодично Генеральним прокурором СРСР видавалися накази та розпорядження, які передбачали обов'язкову участь у цивільних справах у найбільш важливих для трудящих цивільних справах (трудовах, житлових, про відшкодування шкоди, заподіяної життям та здоров'ям тощо). Закріплювався також перелік тих обставин, за якими прокурор був зобов'язаний пред'являти цивільний позов, при цьому позови повинні були бути основані на перевірених матеріалах.

Зазвичай прокурор усно заявляв суду про вступ у ту чи іншу цивільну справу, однак він міг направити до суду й письмову заяву, водночас ні суд, ні жоден учасник по справі не вправі були заперечувати проти вступу прокурора в цивільну справу, так як це було однією з форм здійснення ним своїх функцій з нагляду за законністю. Однак за наявності певних підстав сторони могли заявити відвід конкретному прокурору, який бере участь у судовому розгляді справи.

Дії прокурора щодо оскарження в касаційному або наглядовому порядку судових рішень були однією з форм прокурорського нагляду за законністю рішень та ухвал судів першої та другої інстанцій. Прокурор мав право винести касаційний протест незалежно від того, порушено справу за його ініціативою чи він вступив у справу, порушену сторонами, а також незалежно від того, чи брав він участь у розгляді справи. Подаючи касаційний або наглядовий протест, прокурор повинен був переслідувати одну лише мету – домогтися відновлення допущеного судом порушення закону. Касаційний чи наглядовий протести прокурор виносив в інтересах держави й захисту законних прав громадян [5]. Дача висновків у касаційному порядку чи судах другої інстанції була іншою важливою формою прокурорського нагляду за законністю розгляду й вирішення цивільних справ. Дача письмових висновків має ту перевагу, що прокурор може більш мотивовано на основі ретельного аналізу матеріалів справи дати висновок. Однак подання письмових висновків мало й свої недоліки, оскільки нерідко у зв'язку з поданням сторонами в судове засідання нових матеріалів заздалегідь приготовані письмові висновки не відображали всіх обставин тієї чи іншої справи.

Прокурор під час дачі висновку по цивільній справі не був пов'язаний мотивами касаційних скарг і поясненнями, даними сторонами в судовому засіданні касаційної інстанції, а був зобов'язаний виходити з основної мети, поставленої перед ним, – забезпечення законності рішень та ухвал, що виносяться судами. Окрім того, процесуальне законодавством надавало право прокурору вилучити із суду будь-яку цивільну справу, рішення по якій набрало законної сили, з метою вирішення питання щодо можливості винесення відповідного протесту, але таке право надавалося лише Генеральному прокуророві, прокурорам союзних республік, їх заступникам, прокурорам країв та областей, автономних республік, а також автономних областей.

Висновки. Перший процесуальний кодекс, прийнятий у радянський період, – Цивільно-процесуальний кодекс

1924 року, діяв майже сорок років, протягом яких норми про участь прокурора в цивільному процесі не піддавалися будь-яким серйозним змінам. Прийняті в 1930-х роках конституційні акти закріплювали принципово нові положення організаційної будови прокуратури як єдиної централізованої системи на чолі з Генеральним прокурором СРСР, які здійснювали свої функції щодо нагляду за законністю як в СРСР, так і в окремих республіках. На основі Конституції СРСР 1936 року мало розпочатися оновлення українського законодавства, зокрема в галузі судоустрою, судочинства і прокурорського нагляду. Якщо в післявоєнний період органи прокуратури здійснювали прокурорський нагляд за законами щодо дотримання режиму економії, правильним витрачанням матеріалів і засобів, спрямованих на відновлення зруйнованої промисловості й сільського господарства, то в період проведення державницьких реформ роль прокуратури видозмінилася у здійсненні нагляду в цивільних справах щодо боротьби зі спекуляцією, хабарництвом, розкраданням державного майна, а також щодо порушень громадського порядку, утисків і порушень прав громадян, насамперед соціально-економічних і шлюбно-сімейних. З 1 травня 1962 року набули чинності Основи цивільного судочинства Союзу РСР і союзних республік, які зобов'язували прокурора на всіх стадіях цивільного судочинства своєчасно вживати заходи з метою усунення будь-яких порушень закону, від кого б ці порушення не виходили. При цьому наглядова діяльність прокурора поширювалася на всі стадії цивільного процесу – від порушення справи до виконання судових рішень.

Література:

1. Ключков В.В. Создание и развитие российской прокуратуры. *Советская прокуратура: очерки истории* : сборник статей / Науч.-исслед. ин-т пробл. укрепления законности и правопорядка. Москва : Советская прокуратура, 1993. С. 7–26.
2. Собрание узаконений РСФСР 1922 г. № 36. Ст. 424. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=fullweb&S21ALL=\(%3C.%3EK%3D%D0%9D 0%9D%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%A2%D0%A3%D0%A2%D0%90%3C.%3E\)&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=fullweb&S21ALL=(%3C.%3EK%3D%D0%9D 0%9D%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%A2%D0%A3%D0%A2%D0%90%3C.%3E)&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20).
3. Собрание законов СССР 1924 г. № 23. Ст. 20. URL: <http://istmat.info/node/50356>.
4. Собрание узаконений РСФСР 1926 г. № 85. Ст. 24. URL: <http://istmat.info/node/48461>.
5. Положение о прокуратуре Союза ССР : Постановление ЦИК СССР № 4, СНК СССР № 2621 от 17.12.1933. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=31115#026932589592555645>.
6. Лебединский В.Г., Каленов Ю.А. Прокурорский надзор в СССР. Москва : Гос. издательство юридической литературы. 1957. 291 с.

Dobkina K. Theoretical-applicable aspects of the prosecutor's participation in civil procedure under the soviet procedural legislation

Summary. The scientific article is devoted to theoretical-applicable aspects of the prosecutor's participation in civil procedure under the soviet procedural legislation. By results of carrying out the complex doctrinal analysis of the studied period, the author it is offered the period of formation of the soviet prosecutor's office as to distribute participants of civil legal proceedings on three stages: 1922–1924; 1924–1933; 1933–1962. It is proved that the third stage is

the longest and is significant the fact that the constitutional acts of all federal republics, principles of the legislation about civil legal proceedings, qualitatively new legislation concerning functioning of prosecutor's office were adopted. Besides, the Civil procedural code of USSR of 1924 worked up to 1964, but in that part that did not contradict Bases of civil legal proceedings of USSR and federal republics.

By the author it is established that on the basis of the Constitution of the USSR of 1936 updating of the Ukrainian legislation, in particular in the field of judicial system, legal proceedings and public prosecutor's supervision had to begin. If at the post-war period bodies of prosecutor's office exercised public prosecutor's supervision under laws on observance of a regime of economy, the correct consumption of materials and the funds allocated for recovery of the destroyed industry and agriculture, then during statist reforms the role

of prosecutor's office changed in implementation of supervision in civil cases on fight against speculation, bribery, plunder of the state property and also concerning disorderly conduct, infringement and violation of the rights of citizens, first of all, of social and economic and marriage family.

Since May, 01, 1962, came into force of a basis of civil legal proceedings of USSR and federal republics which obliged the prosecutor at all stages of civil legal proceedings in due time to take measures for elimination of any violations of the law from whom these violations would not come out. At what, observant activity of the prosecutor extended to all stages of civil process from initiation of proceedings to implementation of judgments.

Key words: civil judiciary, participants in civil proceedings, public authorities, prosecutors, Soviet legislation, USSR.